

virksomhedernes produktion og reglerne om eksport af krigsmateriel. Det stigende internationale samarbejde navnlig i såvel Nato-regi som blandt de europæiske Nato-lande om udvikling og produktion af krigsmateriel tilsiger, at der åbnes mulighed for, at udenlandsk kapital – i hvert fald i begrænset omfang – kan indgå som ansvarlig kapital i danske virksomheder, der har produktionstilladelse.

Et samarbejde om udvikling og produktion af krigsmateriel åbner endvidere mulighed for udveksling af teknologisk viden af betydelig interesse også for danske virksomheders civile produktion. Et samarbejde herom med udenlandske virksomheder, f.eks. i form af joint ventures, forudsætter ofte, at de samarbejdende virksomheder med henblik på fælles investeringer udveksler mindre andele af selskabskapitalen, og at de samarbejder på bestyrelsesplan.

Baggrunden for forslaget til ændring af §§ 5 og 6 er derfor samtidig med at åbne mulighed for begrænset udenlandsk kapital at give mulighed for, at de udenlandske investorer i en vis mindre udstrækning kan få sæde i selskabets bestyrelse. Derfor foreslås § 5 ændret således, at op til 20 pct. af bestyrelsespladserne kan besættes med udenlandske statsborgere.

Kravet om, at direktører og prokurister skal være danske statsborgere, fastholdes.

Ændringsforslagene medfører ikke nogen nævneværdig udenlandsk indflydelse på produktionen og medfører ingen ændring i den kontrol, virksomhederne er undergivet. Det er således fortsat Statens Våbenkontrol, der påser, at loven overholdes. Forslagene vil imidlertid kunne have stor betydning for dansk industris mulighed for at deltage i internationale projekter, der kan være værdifulde for industriproduktionen både i den militære og den civile sektor. Ska-bes der ikke en sådan mulighed, kan tab af danske arbejdspladser på længere sigt befrygtes.

I overensstemmelse med folketingsbeslutningen er der i § 15 indarbejdet en bestemmelse om, at den, der nægter at medvirke til udvikling og produktion af krigsmateriel ikke derved fortaber retten til arbejdsløshedsdagpenge eller sociale ydelser. Bestemmelsen er udformet i samarbejde med Arbejdsministeriet og Socialministeriet.

Endvidere er der i § 8 indarbejdet en bestemmelse om, at justitsministeren hvert år afgiver en beretning til det udenrigspolitiske nævn om omfanget og arten af tilladelser til at producere krigsmateriel.

5. Forslaget indeholder endelig i § 17 en ændring af våbenlovens § 6 om eksport af våben og krigsmateriel. Affattelsen er i overensstemmelse med beslutningsforslaget.

Som nævnt i Udenrigsministeriets skrivelse af 14. maj 1987, som Justitsministeriet sendte til retsudvalget den 19. maj 1987 i forbindelse med beslutningsforslagets behandling i Folketinget, medfører formuleringen en vis lempelse i forhold til den gældende danske våbeneksportpolitik. Udenrigsministeriet udtalte i den nævnte skrivelse bl.a.:

»Der er dog i det mindste ét punkt, på hvilket ændringsforslagets formulering i henhold til bogstaven i virkeligheden er mere lempelig end den hidtidige politik. FN-pagtens artikel 51 anerkender udtrykkeligt medlemmernes ret til individuelt eller kollektivt selvforsvar i tilfælde af et væbnet angreb. Ændringsforslaget åbner således i princippet adgang til at meddele eksporttilladelse til lande, der er involveret i krigshandlinger, såfremt disse er et resultat af væbnet angreb på det pågældende land.

Ifølge gældende praksis er forekomsten af krigshandlinger i sig selv tilstrækkelig grund til, at eksporttilladelse nægtes, uanset om der er tale om en »aggressornation« eller legitimt selvforsvar i FN-pagtens forstand. Det bør i denne forbindelse tilføjes, at krigsførende lande ofte påberåber sig FN-pagtens artikel 51, selv hvor berettigelsen heraf er tvivlsom, eller der er tale om åbenbart misbrug.

Man kan endvidere forestille sig, at et land, hvis styre på ingen måde kan forventes at ville gribe til »intern undertrykkelse«, befinder sig i en region, hvor forholdene i almindelighed er ustabile, uden at der nødvendigvis er tale om en krigslignende tilstand. Der kan eksempelvis forekomme grænseincidenter eller flygtningeproblemer. Endvidere kan man forestille sig interne stabilitetsproblemer – strejker, trusler om revolution – uden at der er tale om borgerkrig eller undertrykkelse.

Ligeledes i disse tilfælde ville en bogstavelig fortolkning af ændringsforslaget ikke stille sig hindrende i vejen for meddelelse af eksporttilladelse, modsat den sandsynlige negative afgørelse ifølge gældende praksis.

Alt i alt forekommer den gældende våbeneksportpolitiske praksis fuldt ud at tilgodesee de samme hensyn som ændringsforslaget, som tilmed i forhold til den førte politik repræsenterer en principielt vidtrækkende lempelse med nærliggende risiko for misbrug.«

Folketingets Retsudvalg har under den tidligere behandling af lovforslaget ved skrivelse af 27. november 1987 til justitsministeren, spørgsmål 5, anmodet om en uddybning af Udenrigsministeriets udtalelse, og Udenrigsministeriet har i den anledning i skrivelse af 5. januar 1988 udtalt følgende:

»Når Udenrigsministeriet i sin skrivelse af 14. maj 1987 konkluderer, at en bestemmelse som det forelig-